Aanwijzingen tot het gebruik der medicynen voor zeevarenden

bron
Aanwijzingen tot het gebruik der medicynen voor zeevarenden. P.J. Masier, Rotterdam 1839

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/_aan004aanw01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

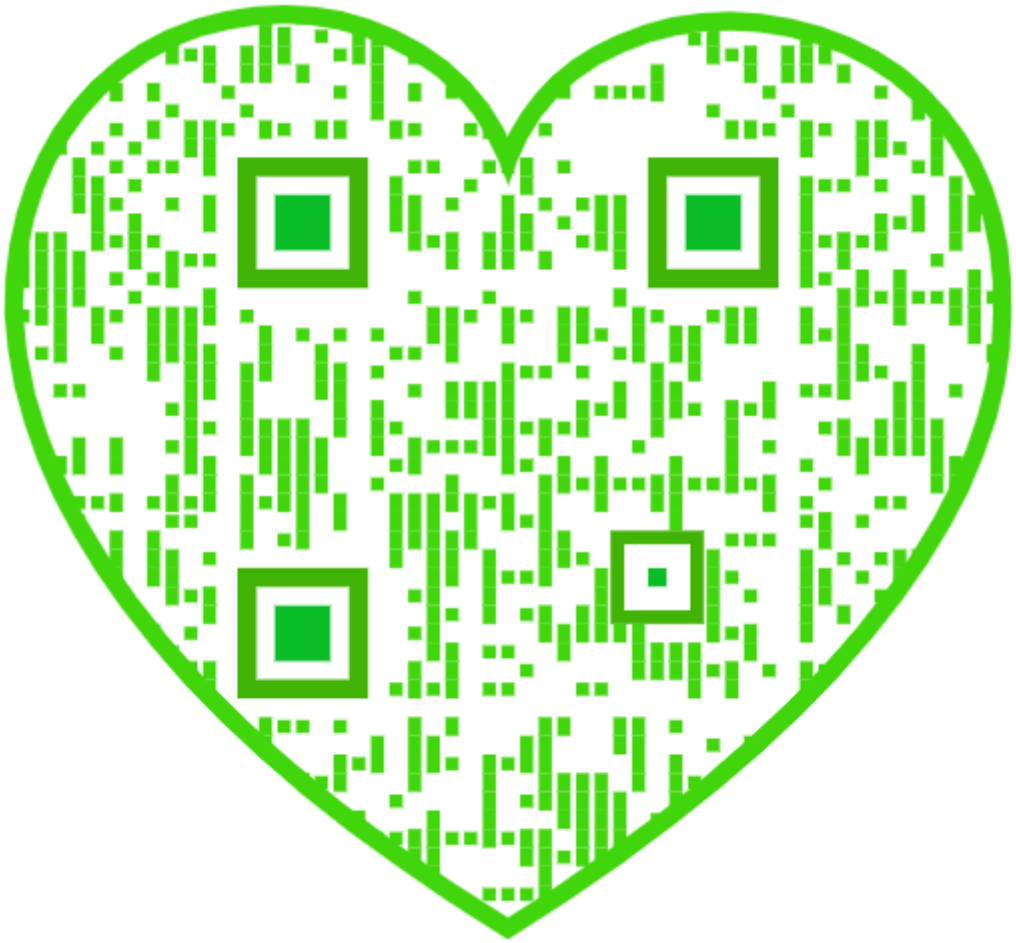

Namen der *Medicynen, nommersgewijze gesteld.*

No. 1.	KINA.
No. 2.	MAGNESIA.
No. 3.	ZWAVEL.
No. 4.	EPSOM'S ZOUT.
No. 5.	BASILICON ZALF.
No. 6.	TURNER'S ZALF.
No. 7.	MERCURIAAL-ZALF.
No. 8.	TRAUMATIC. BALSAM.
No. 9.	CAMPHER.
No. 10.	RABARBER.
No. 11.	GOULARD'S LOODEXTRACT.
No. 12.	OPODELDOCH.
No. 13.	JALAPPE.
No. 14.	INSPUITINGS-POEDER.
No. 15.	GEEST VAN HARTSHOORN.
No. 16.	ELIXIR VAN VITRIOOL.
No. 17.	ZAMENGEST. TINKTUUR VAN KINA.
No. 18.	SALPETER.
No. 19.	CREMORTARTARI.
No. 20.	BALSEM COPAIVA.
No. 21.	LAUDANUM.
No. 22.	ZOETE SALPETERGEEST.

No. 23.	PAREGORIC ELIXIR.
No. 24.	WIJNSTEEN ZOUT,
No. 25.	TART. EMETIC: (Braakpoeder.)
No. 26.	CALOMEL.
No. 27.	IPECACUANNA.
No. 28.	ROODE PRECIPITAAT.
No. 29.	ESSENCE VAN PEPERMUNT.
No. 30.	DOVER'S POEDER.
No. 31.	MERCURIAAL PILLEN.
No. 32.	PURGEER-PILLEN.
No. 33.	SPAANSCHEVLIEG-PLEISTER.
No. 34.	HECHT-PLEISTER.
No. 35.	TINKTUUR VAN RABARBER.
No. 36.	HOFFMAN'S DROPPEN.
No. 37.	CASTOR-OLIJ.
No. 38.	MAAG-ELIXIR.
No. 39.	SULPHAS QUININE.
No. 40.	ARABISCHE GOM.
No. 41.	GOM-PLEISTER.
No. 42.	ROOMSCHE KAMILLEN.
No. 43.	VLIERBLOEMEN.
No. 44.	GLAUBER ZOUT.
No. 45.	SENNE-BLADEN.
No. 46.	BORSTKRUIDEN.
No. 47.	LIJNZAAD. –

NB. Het is vooral noodzakelijk na het gebruik de flesschen goed te sluiten, om de kracht der medicynen te behouden.

No. 1. Kina.

Wordt gegeven in het meerendeel der Koortsen. Voor dat men de Kina tegen de koortsen geeft, meenen velen een braakmiddel te moeten toedienen; anderen daar en tegen meenen het tegendeel. Indien de patient groote maagpijn heeft of misselijk is, geef hem dan een braakmiddel, in welk geval men drie of vier greinen TARTARUS EMETICUS No. 25. in een bierglas warm water oplost, waarvan den lijder elk half uur twee eetlepels gebruikt tot hij begint te braken. Als dan kan de Kina gegeven worden; een half *drachma* elk uur buiten de koorts met water of wijn. Wanneer de maag te zwak is om de Kina in poeder te verdragen, kan men een afkooksel van dezelve geven. Men neeme hiertoe een once grofpoeder van Kina, met een

pint water, kooke hetzelve gedurende 15 minuten in eene gesloten pan, en giete het afkooksel, nog heet zijnde, door eenen doek of zeef. Van dezen drank kan de patient zoo dikmaals een' kop drinken, als de maag het toelaat. Bij elken kop, voege men eenen theelepel ZAMENGESTELDE TINKTUUR VAN KINA No. 17 om het aangenamer te doen smaken. Zoo de Kina doet purgeren, voeg dan bij elke gift 5 droppels LAUDANUM No. 21. In geval de Kina stopt, voeg bij iedere gift 6 greinen Rabarber, tot men eens á tweemaal ontlasting heeft gehad. Men moet niet te spoedig met de Kina ophouden, dewijl de koorts dikwijls terug wil komen.

No. 2. Magnesia.

Een zacht en zuiverend middel. Zij wordt gebruikt voor het hartwater, welke gewoonlijk door het zuur ontstaat. Twee theelepels in een klein kopje water wordt aan groote personen toegediend. Men gebruikt dezelve met andere Medicynen. Zie No. 10.

No. 3. Zwavel.

Dit is een openend (Laxeer) middel, hetwelk zeer dienstig is in aambeijen. De gift is een theelepel des morgens en des avonds met wat water of stroop. Het

grootste gebruik is tegen de schurft; men maakt dezelve dan met vet of boter tot eene zalf, waarmede men de plaatsen, waar de brand ontstaat ’s avonds besmeert, en ’s morgen met groene zeep afwascht. Men moet vooral het beddelinnen niet verschoonen, voor dat men geheel genezen is, hetgeen gewoonlijk in 3 of 4 dagen geschiedt. – Inwendig neemt men een’ theelepel Zwavel en CREMORTARTARI No. 19 viermaal daags.

No. 4. Epsom zout.

Is een gewoon en gemakkelijk purgeermiddel. Men kan het gerust geven met tien greinen RABARBER No. 10, en alzoo zamengevoegd, maakt het eene goede purgatie. De gift is van een half once tot anderhalf once.

No. 5. Basilicon zalf.

Deze zalf moet op vuile zweren gelegd worden, om uit te trekken. Wanneer dezelve hevig zijn, legt men er eerst pappen op, en geneest dezelve verder met deze zalf, door dezelve tweemaal daags te verbinden. Ook bij Spaanschevliegen gebruikt men dezelve, om naderhand de wond open te houden.

No. 6. Turner’s zalf.

Deze zalf is dienende om wonden, welke rood en

gezond staan, te verbinden. Dezelve kan men ook gebruiken, wanneer men zich gebrand heeft.

No. 7. Mercuriaal zalf.

Men gebruikt deze zalf om Chankers en andere venerische Zweren en Bubons (Liesgezwellen) te doen verdwijnen, met dezelve op het ongezonde deel te strijken of met pluksel te beleggen. Zij geneest ook de schurft en doodt het ongedierte, maar in de twee laatste gevallen moet men veel omzigtigheid gebruiken. –

No. 8. Traumatic balsem.

Is goed om nieuw ontvangene wonden te genezen. Een weinig pluksel, hierin gedoopt, en dat op de wond gelegd, geneest spoedig. Hetzelve dient ook voor inwendige wonden of kneuzingen of hoesten. Tien tot 40 of 60 druppen, in thee of eenig aangenaam vocht, is de gift.

No. 9. Camphor.

Men geeft dezelve in *ontstekende* of *rotkoortsen*, ook in bloedspuwingen. Vijf of zes greinen met eenige droppels van eenen of anderen Spiritus. Nadat dezelve

met een weinig suiker fijn gewreven en met eenig behoorlijk vocht gemengd is, mag zij in de meeste koortsen, waar de huid droog en heet is, eens à tweemaal in de 24 uren gegeven worden. –

No. 10. Rabarber.

Is een laxeermiddel , voornamelijk in maag en darmpijnen. Het wordt met veel voordeel gegeven, gemengd met EPSOMZOUT No. 4. CREMORTARTARI No. 19. of MAGNESIA No. 2., en mag in de hoeveelheid van twintig tot zestig greinen door volwassen personen genomen worden. In aanhoudende koortsen neemt men 8 of 10 greinen Rabarber met gelijke hoeveelheid van eene der bovengemelde medicynen No. 19. of No. 2. of No. 4. eens of tweemaal daags, naar de gelegenheid vereischt. –

No. 11. Goulard's loodextract.

Wordt alleen uitwendig gebruikt. Een theelepel van hetzelve, vermengd met eene halve pint water, en bij deze vermenging een theelepel brandewijn gedaan, geeft het vermaard *Goulard water*, het welk in alle ontstekingen, brandingen, kwetstingen, verrekkingen enz. voornamelijk waar het vel open is, of in kneuzingen veel nut doet. In de evenredigheid van tien droppen in een bierglas zuiver water, geeft het een zeer goed Oogwater. –

No. 12. Opodeldoch.

Om in drukkingen en zware kwetsingen uitwendig te gebruiken, enz. Het beleedigde deel moet met hetzelve dikwijls gesmeerd worden. Twee eetlepels *Opodeldoch* en een theelepel *Laudanum* vormen een pijnstillend smeersel, hetwelk nog werkdadiger is, in kwetsingen, Rumatieke pijnen en dergelijke aandoeningen, bijzonder wanneer dezelve met veel pijn gepaard gaan. –

No. 13. Jalappe.

Is een sterk purgeer-middel, welks kracht men nog vermeerdert door 3 of 4 greinen CALOMEL No. 26. met 15 grein tot 60 grein Jalappe, naar den aard en sterkte des patients, te vermengen, bij welk mengsel men nog 5 of 6 greinen CREMORTARTARI No. 19 voegen kan. Deze purgatie is zeer goed voor waterzuchtige en koude gestellen, maar in galachtige constitutien en koortsen, in welke eene purgatie noodig is, moet men het EPSOMZOUT No. 4. en RABARBER No. 10. in het algemeen de voorkeur geven. –

No. 14. Inspuitings poeder.

Een drachma van dit poeder, gemengd met eene halve

pint zuiver water, moet driemaal daags door behulp van het kleine spuitje in de roede ingespoten worden; maar wanneer het ongemak door deze behandeling binnen tien dagen niet over is, moet men de hoeveelheid water een vierde verminderen, en met hetzelve in te spuiten voortgaan, tot dat alle ontsteking verdwenen is, en de *druiper* ophoudt. –

No. 15. Geest van hartshoorn.

Is een krachtdadig middel om den Geest op te wekken, als ook tot ondersteuning in flaauwtens, beroerten en andere loome en tragen ongesteldheden, welke prikkelende, opwekkende geneesmiddelen vereischen. De gift is 15 tot 30 droppels in een theekopje met water of eenig ander vocht. –

NB. Een theelepel van dezen Geest van Hartshoorn, gemengd met *één* once Slaolij, wel geschud in een fleschje, maakt een heerlijk middel voor eene zeere keel, of een gezwel van de hals, veroorzaakt door koude. Het moet met eene warme hand gesmeerd worden, en een weinig op een flenelle lap gedaan moet er op den hals gelegd worden, het geen men om de 6 of 8 uren moet herhalen tot de zwelling en de ontsteking verdwijnt. –

No. 16. Elixir van vitriool.

Is een maag versterkend middel voor diegenen, die

de eetlust verloren hebben, of in zwakten na koortsen. De gift is van 5 tot 15 droppels, met of zonder de Kina. Dit elixir bezit ook de eigenschap om het zweeten te matigen, hetwelk zeer lastig en schadelijk is gedurende den nacht. –

No. 17. Zamengestelde tinctuur van kina.

Deze tinctuur is zeer dienstig om na koortsen te versterken. Zij is aangenaam voor den maag en geeft eetlust. Een of twee theelepels van hetzelve, genomen in een glas Portwijn of water, moet driemaal daags herhaald worden.

Zij dient ook om bij het afkooksel van Kina te doen, zie No. 1. Twee theelepels van dit, met een weinig suiker of honig , en tien of vijftien droppels ELIXIR VAN VITRIOOL No. 16, gemengd met 4 oncen of een bierglas water, maakt eenen uitmuntenden gorgeldrank voor een zeere keel. –

No. 18. Salpeter.

Dit zout heeft de eigenschap om af te zetten en te verkoelen. Het verslaat den dorst in heete koortsen, en verdunt het bloed en de sappen. Het is een uitmuntend pisafdrijvend middel, en wordt veel gebruikt

en in ontstekingen van de keel, het is zeer goed in opstopping en hitte van de waterlozing, bijzonder in den Venusdruip; men geeft als dan van 5 tot 20 greinen gesmolten, in gortwater of eenig ander vocht. Ook als een verkoelend middel wordt het gebruikt in den Zoutdrank. Zie No. 24. *Wijnsteenzout*.

No. 19. Cremortartari.

Is een bloedzuiverend middel in giften van een half drachma tot eene halve once of meer. Een scrupel van hetzelve, gevoegd bij eene gelijke hoeveelheid salpeter, is een verkoelend middel , hetwelk driemaal daags mag gegeven worden, in ligte ontstekende ziekten, welke gewoonlijk hitte in het bloed genoemd worden, en waarbij kleine puistjes op het vel te voorschijn komen. De bovengenoemde gift is gemeend voor eenen volwassen persoon, maar voor jonge personen moet het gegeven worden naar mate des ouderdoms. Een half drachma *Cremortart* met even zoo veel JALAPPE, No. 13 geeft eene behoorlijke purgatie in waterzucht.

No. 20. Balsam copaiva.

Geneest gezwellen in de nieren, pijnen in de lendenen, en is zeer goed in graveel. Het wordt ook gegeven bij den Venusdruip, maar hierin moet het

niet gegeven worden, voor en aleer er geene pijn op het water bestaat, en het vocht helder te voorschijn komt. De gift is van 10 tot 30 droppels, op een stukje suiker, 3 of 4 maal daags. –

No. 21. Laudanum.

Deszelfs voorname gebruik is om rust te verschaffen en pijn te stillen. De gift is van 15 tot 50 droppels, naar mate het vereischt wordt, in een of ander vocht, warm is het beste. Het wordt ook gebruikt in hevige ontlasting, roode bloedloop en pijn in de ingewanden. Voor dergelijk gebruik zie men op No. 27. IPECACUANNA. –

No. 22. Zoete salpetergeest.

Deze spiritus matigt den dorst, is zweet- en pisdrijvend, en doet de winden breken. Men geeft van twintig tot honderd droppen in gortwater of eenig ander vocht. Men geeft het ook in de koude pis of bij pisopstoppingen. –

No. 23. Paregoric elixir.

Is een goed middel tegen de kitteling van het hoesten, van het welke men veronderstelt, dat het van de

borst voortkomt. Het verbetert de moeijelijkheid in het ademhalen. De gift is één twee of drie theelepels naar het geval vereischt, in een weinig thee, in gortwater of in eenig ander vocht.

No. 24. Wijnsteen zout.

Een loogzout, hetwelk met versch citroensap, of bij gebrek van dit, met azijn verzadigt, een heerlijk verkoelend middel geeft in koortsen. Om den *zoutdrank* te maken, neemt men 2 deelen van dit zout en verzadigt het met limoensap of azijn, waarvoor men omtrent drie oncen noodig heeft met zes Eetlepels zuiver water en omtrent twee drachmas suiker. Verdeel het geheel in vier deelen of anderhalf once, en één van hetzelve zal men elke drie of vier uren innemen. Voeg in geval van hardlijvigheid, eenige greinen RABARBER No. 10 bij elke portie. In geval van zwakte of moedeloosheid eenige droppels GEEST VAN HARTSHOORN No. 15. Wanneer zweeten noodzakelijk is, hetwelk gewoonlijk in koortsen het geval is, voege men bij elke portie 6 of 8 greine DOVER'S POEDER No. 30. mits de maag het kan verdragen. Eindelijk, in pijn of benaauwdheid, zullen twintig of dertig droppen LAUDANUM No. 21. gevoegd bij de portie, welke men s'avonds voor het laatst neemt, eene goede uitwerking doen. Maar wanneer het noodzakelijk is, kan men

het op den dag ook geven, doch als dan maar 5 tot tien droppen. Wanneer zweeten niet noodig is, is de zoutdrank op zichzelven genoeg. Door de bijvoegingen of veranderingen moet men de praktijk der koortsen niet nalaten. –

No. 25. Tartarus emeticus (Braakpoeder)

Een, twee, of drie greinen, gemengd in warm water, naarmate de kracht des patients, werkt gewoonlijk na een half uur. Nadat men begint te vomeren, drinke men laauw water. Dezelve is zeer geschikt om te gebruiken, in het begin der koortsen, vergezeld met pijn in den maag, of geneigdheid tot braken. Maar de patient behoort eerst gelaten te worden, wanneer hij in den bloei des levens of van een sterk en vol gestel is. In heete of tusschenpozende koortsen is het noodzakelijk het laten na één paar dagen te herhalen. –

No. 26. Calomel

Is een goed purgeermiddel, vooral wanneer het bloed in eenen ongezonden staat is. Het mag elken avond in den vorm van eene pil gegeven worden, bestaande uit één, twee of drie greinen, gemengd met een weinig stroop of honig, en dik gemaakt met kruim

van brood. De patient moet vooral zorg dragen geene koude te vatten, en in geval de mond of het tandvleesch zeer begint te doen, laat men het eenige dagen na, en gebruikt daarop, een purgatie EBSOMZOUT No. 4 Daarna kan hij weder gebruik van de pillen maken. Zoo dezelve pijn in de ingewanden, doen ontstaan, neme men ééne gift LAUDANUM, No. 21. van tien droppen.

No. 27. Ipecacuanna.

Is een zacht braakmiddel. De gift is van tien tot 25 greinen, naar mate van den ouderdom en de kracht des patients. Het moet genomen worden in eenen theekop warm water of eenig ander vocht. Het moet altijd gegeven worden in het begin van buikloopen, en de beste wijze om hetzelve te geven aan groote personen is vijf greinen, hetwelk elk half uur herhaald wordt, tot het een gewenscht uitwerksel doet. Laat den volgenden dag den patient nemen eene gift EPSOMZOUT en RABARBER, als op No.10. aangewezen is, om de ingewanden geheel te zuiveren. Hierna kan men de volgende poeders tweemaal daags geven: No.2. MAGNESIA 15. greinen, No.10. RABARBER 10 greinen, en No. 27. IPECACUANNA 3 greinen; wrijf dezelve nu in eenen mortier ondereen en geef dezelve in een weinig gortwater. Des avonds geeft men 20 of 25

droppels *Laudanum*, en indien de patient geneigdheid houdt om aftegaan, doch telkens weinig en met groote moeite, zet hem dan een *stijfsel Lavement* van eene matige dikte. Bij de hoeveelheid van een pint voegt men 40, 50 of 60 droppels LAUDANUM No. 21. –

No. 28. Roode precipitaat

Om wild vleesch te verdrijven, of vuile zweren, chankers, of gezwellen te zuiveren. Een kleine hoeveelheid, gestrooid op de vuile wonden; of een weinig gemengd met BASILICON No. 5. en dit gesmeerd op een stukje pluksel wordt er opgelegd –

No. 29. Essence van pepermunt.

Is een windbrekend middel, ook goed voor pijn in den maag, door winden enz. – Tien tot vijftien droppels, op een stukje suiker in een glas water gesmolten, neemt men zoo dikwijls als noodzakelijk is. Het dient ook om den onaangenamen smaak van de medicynen, bijzonder van Epsomzout, weg te nemen, en men doet het bij purgatien om de pijn in den buik tegen te gaan. –

No. 30. Dover's poeder.

Is een krachtig zweetmiddel, wanneer zweeten ver-

eischt wordt. Om het zweeten te bevorderen moet men zich warm houden en warme dranke drinken. De patient behoort in een warm bed te liggen, en van 5 tot 10 greinen van dit poeder, elke 4 of 6 uren in eenen kop warm gortwater, hoe warmer des te beter, te nemen. Mogt hetzelve te sterke zweeting, ziekte of braking te weeg brengen, dan moeten er kleinere hoeveelheden op langere tijdstippen gegeven worden. Zie No. 24. –

No. 31. Mercuriaal-pillen.

Zijn goed in venerische ongesteldheden, bijzonder bij chankers of bubons (Liesgezwellen.) Men moet er elken avond en morgen twee van gebruiken, doch wanneer de mond zeer begint te doen, laat men de pillen eenige dagen staan, en men neemt in dien tusschentijd eene dosis EPSOM'S ZOUT No. 4. Te gelijkertijd gorgelt men dikwijls met azijn, water en suiker of stroop, en wanneer de ongesteldheid des monds verdwenen is, begint men op nieuw met de pillen als te voren, tot de venerische teekens verdwijnen. –

No. 32. Purgeer pillen.

Vier van dezelve kunnen des avonds genomen, en dit, zoo dikwijls als noodig is, herhaald worden. Ingeval

van opstopping moet men een werkzamer geneesmiddel nemen. Zie No. 10 of 13.

No. 33. Spaanschevlieg-pleister.

Deze pleister is noodzakelijk in koortsen, welke gepaard gaan met hoofdpijn enz. Dezelve is goed in hoest, borstkwalen of pleuris. Dezen pleister legt men in den hals, op de borst, tusschen de schouders of in de pijnlijke zijde, als wanneer zij dikwijls veel verligting geven. Men legt dezelve achter het oor in hevige oogontstekingen. Men drukt dezen pleister op linnen tot leder uit met den duim. Dezelve moet twaalf of twintig uren op de plaats blijven liggen. De blaar doorgeknipt zijnde, moet met *Basilicon zalf*, op pluksel gesmeerd, verder behandeld worden tot die genezen is. Vooral moet men den pleister niet heet maken. –

No.34. Hechtpleister.

Deze pleister is zeer klevend, en om deze reden dient zij om pappen en pleisters vast te houden, op plaatsen, waar men niet gemakkelijk een verband kan leggen. Men gebruikt ze ook om de randen van eene wond bij elkander te houden, maar alvorens de wond gezuiverd te hebben, dewijl dezelve anders zoude zweren. –

No. 35. Tinktuur van rabarber

In Coliken en windrige ongesteldheden van den maag en de ingewanden, waar eene purgatie noodzakelijk is. Twee of drie eetlepels moet men van hetzelve nemen, met twintig droppels *Essence van Pepermunt* en wat water. –

No.36. Aether. (Hoffmans droppels.)

In hevige zenuwachtige hoofdpijn moet men daarmede het voorhoofd en de slapen wrijven. Inwendig neemt men van 20 tot 60 droppen in een glas water, ingeval van aamborstigheid of zenuwachtigheid.

No. 37. Castor-oly.

Is een zacht laxeermiddel. Één of twee eetlepels is de gift voor een groot mensch. Zij is bijzonder dienende in pijnen en verstoppingen van de ingewanden en voor zwakke gestellen. De beste wijze om dit middel te nemen, is in een glas Pepermuntwater of witten wijn.

No. 38. Maag-elixer.

Is een goed bitter voor den Maag, in zwakheid van

den maag of gebrek aan eetlust en diergelijke ongesteldheden. Een theelepel daarvan, in een glas water of witten wijn, kan tweemaal daags genomen worden. –

No. 39. Sulphas quinine. (Kinazout.)

Een uitmuntend middel in alle gevallen, waarin de Kina aanbevolen wordt; zie No. 1. Men neemt er één tot drie greinen driemaal daags van. Dit middel wordt boven de *Poeder van Kina*, in ziekten, gepaard met zwakheid van den maag, de voorkeur gegeven. In koortsen geeft men elke twee of drie uren één of twee greinen, wanneer de koorts af is. –

No. 40. Arabische gom.

In koude pis, hitte op het water, of wanneer men bloed watert, ontstaande van Graveel of andere oorzaken, lost men een once in een kwart pint gerstewater op, en maakt het met wat honig of suiker zoet, dan gebruikt men het tot gewonen drank, hetwelk zeer goed zal bevonden worden. –

Aanhangsel.

No. 41. Gompleister.

Deze pleister, dik gesmeerd op linnen of leder, is dienstig om bloedzweren, steenpuisten en eksteroogen te doen openen, zuiveren en genezen.

No. 42. Roomsche kamillen.

Deze bloemen, getrokken als thee, zijn zeer dienstig om kramp in den buik te doen verdrijven, en veerkracht aan den maag te geven. –

No. 43. Vlierbloemen.

Deze bloemen, getrokken als thee, hebben eene zweetdrijvende kracht. Men kan dezelve gebruiken met het *Doverspoeder*. –

No. 44. Glauberzout.

Dit zout kan tot dezelfde doeleinden gebruikt worden als het EBSOMZOUT.

No. 45. Sennebladen.

Twee á drie drachma's trekt men met een bierglas kokend water; laat het een half uur warm trekken en voeg bij het vocht eene drachma *Cremortartari*. Dit geeft een goede purgatie, en is bijzonder nuttig in galachtige ziekten.

No. 46. Borstkruiden.

Deze kruiden zijn zeer geschikt voor den hoest.

Trekt ze gelijk thee, namelijk een handjevol met een pint water. Wanneer de hoest van eenen krampachtigen aard is, voeg dan bij het aftreksel 20 druppen *Laudanum*, en zoo de hoest zeer erg of de patient kortademig is, leg hem dan eenen spaanschevlieg-pleister op de borst; bij bloedspuwingen voege men bij het aftreksel 20 droppen *Elixir van Vitriool*. –

No. 47. Lijnzaad.

Deze zaden met water gekookt (één onc met één

flesch water een kwartier lang) kan men drinken tegen den afgang. Als dan voege men 15 droppen *Laudanum* bij. Men kan dezelve ook in lavementen tegen den afgang, in plaats van Stijfsel, bezigen met 60 droppen *Laudanum*. Het is ook zeer dienstig in den Venus druiper. Zoolang er pijn bestaat moet men dagelijks één flesch afkooksel gebruiken, tot de pijn geheel over is.

Nagekomene nummers.

No. 48. Mirrhe en lepelblad.

Deze Tinktuur, bestaande uit een deel TINKTUUR VAN MIRRHE en twee deelen GEEST VAN LEPELBLAD, is een uitmuntend middel tegen de scheurbuik in den mond. Men neemt twee Eijerlepels van deze Tinktuur in een kopje water, en spoele hiermede nu en dan den mond.

No. 49. Blaauwe vitriool.

Deze gebruikt men om de randen van venerische zweeren aan te stippen, om ze aldoende te verdrijven.

No. 50 Uitgebrande aluin.

Op wonden met welig vleesch bezet, gestrooid wordt dit welig vleesch er mede weggebeten. –

Pluksel.

Dit dient om zweeren te verbinden en op versche wonden te leggen.

Klijsteer-spuit.

Dienende om daarmede Klijsteeren te zetten.

Aanwijzing om Klysteeren te maken en te zetten.

Om een gewoon Klijsteer te maken ten einde ontlasting te krijgen, neemt men een Eetlepel gewoon keukenzout, evenveel Boter of Olij, met een half- tot een pint gewoon of gortwater (warm.) De graad van warmte moet laauw zijn. – Om een lavement te maken ten einde om pijn te verdrijven, neemt men enkel gortwater, bouillon, of afkooksel van lijnzaad met tien, twintig, 40 of 60 droppels *Laudanum*, hetwelk moet herhaald worden, zulks noodig zijnde. –

Schalen en gewigt.

Karakters.		Uitlegging.
2 dr.	{ is }	Twee drachma's of ½ van een once.
1 dr.	{ is }	Een drachma.
½ dr.	{ is }	Een ½ drachma.
2 sc.	{ is }	Twee scrupels.
1 sc.	{ is }	Een scrupel.
½ sc.	{ is }	Een ½ scrupel.

Elke ronde kleine indruk op de dunne gewigten is een grein.

Maten.

Het pond of pint	{ bevat }	16 oncen, of 4 bierglazen.
Een bierglas	{ bevat }	4 Oncen.
Het onc.	{ bevat }	8 Drachma.
Het drachma	{ bevat }	Omtrent 80 droppels.

Door eenen theelepel verstaat men één drachma, door een eetlepel een half Once, en een glas of kop, twee Oncen. –

Over het laten.

Het laten behoort niet gedaan te worden buiten een Geneeskundigen, doch daar het kan gebeuren, dat het noodzakelijk is, als bij zware kneusingen, door vallen enz.

in ontstekende koortsen, wanneer de patient over hoofdpijn en pijn door geheel het ligchaam klaagt, het aangezigt vol en rood, de oogen rood en ontstoken, de pols vol en hard zijn, in benaauwdheid op de borst met moeite om te ademen en veel dorst; in deze tekens mag men het Lancet gebruiken. De hoeveelheid bloeds moet naar de kracht des patients afgenomen worden, en dit moet herhaald worden, wanneer het vereischt wordt. Iemand onder deze bovengenoemde tekens lijdende moet, gelaten zijnde, een purgatie nemen van Epsom'szout. Na de werking hiervan geeft men den drank, beschreven onder No. 24 WYNSTEEN-ZOUT. –

Laten mag ook gedaan worden in hevige verkoudheden, gepaard gaande met steken in de zijde, koortsige hitte enz. Personen tusschen 15 tot 40 jaren zijn de geschikste om te laten. –

Aanwijzing om te laten.

Bind eenen band of windel stijf genoeg omtrent drie vingers breed boven den elboog, kies, indien mogelijk, eene ader van eene matige groote, onder welke men geene klopping gevoelt, doe den patient den arm uitsteken en zijne vingers vast toeknijpen door zijne vuist te sluiten. Houd nu het Lancet stijf vast tusschen den eersten vinger en duim, brengende hetzelve

in de ader schuins opwaards, en hef de punt op om het door het vel te doen gaan. Wanneer de hoeveelheid bloed afgenomen is, ontbind het windsel, druk de kanten van de opening der wonde te zamen, leg een compres er op van vierdubbeld linnen en bindt de arm matig stijf vast. De regter arm is het best geschikt voor de bewerking. –

Men vindt in het zelve tot benoodigdheden.
Een Lancet, eene Schaar, een Spatel, Een klijsteer- en een klein spuitje.

Inhoud.

Koorts.	Zie onder No. 1. en 39.
Aamborstigheid.	Zie No. 23, 36, 46, maar zeer erg zijnde, een Spaanschevliegpleister op de borst.
Eetlust te bekomen.	Ingeval van eenen vuilen maag, een braakmiddel No. 27. Zie verder No. 1, 16, en 38. –
Gezwellen.	Moeten gepapt worden tot zij doorbreken, en daarna met BASILICON No. 6 of Turner'szalf. No. 7. behandeld worden.
Bloed doen ophouden.	Moet met de vingers gedrukt worden of men moet een conpres in No. 8. gedoopt er op leggen. –
Laten.	Zie de aanwijzing over het laten

Been breuk.	Moet in eengebragt en regt gemaakt worden door de bijliggende gedeelten uittetrekken, zoodanig dat men de uitersten van het gebroken been zoo digt bij een en zoo regt als mogelijk brenge. Met spalken en windsels enz. houdt men dezelve in dien toestand tot de breuk genezen zal zijn, hetgeen gewoonlijk in een maand of 6 weken gebeurt. Men moet vooral zorg dragen, niet te stijf te binden. Wanneer de breuk gepaard gaat met ontsteking of zwelling moet men lavementen en pappen aanleggen, en vooral zorgdragen, dat men de deelen in volkomen rust late.
Kwetsingen.	Indien dezelve zeer hevig zijn moet men aderlaten, en de gekwetste deelen met Goulardwater of pappen behandelen. Indien zij ligt zijn, zie No. 11, en 12.
Bubons of liesgezwellen.	Een gezwel, dat meestal in venerische ongesteldheden in de liesch bespeurd wordt. Wanneer dezelve nog niet groot is moet men drie of viermaal een weinig *Merkuriaal zalf* inwrijven; alsdan moet de patient

	zich warm, droog en rustig houden. Deze behandeling moet twee weken volgehouden worden, maar indien het gebrek grooter wordt moet men niet meer smeeren, maar pappen tot dat het doorbreekt. Als dan moet men het verder behandelen met No. 5, en 6. of ook wel met No. 7. nemende dan elken dag 2 mercuriaal pillen No. 31 tot het geheel over is.
Branden.	Zie No. 6 en 11.
Chankers.	Venerische zweeren moeten zeer zuiver gehouden worden door dikmaals te wasschen en te verschoonen. Zie No. 28.
Venusdruiper.	Zie No. 14, 20, en 47.
Koliek.	De ingewanden moeten gezuiverd worden met No. 2, 35, 10, of 13, en indien de ziekte heviger wordt, mag men geven een braakmiddel No. 25. en 27. en wanneer de ingewanden gezuiverd zijn, zie men om de pijn te verdrijven No. 21. –
Koude.	Voorkomende door verhindering van uitwaseming, en daarvoor moet men zich warm houden, door

	zich warm te kleeden. Men moet vlierthee drinken, en daarna een purgatie inneemen, en wanneer men moeijelijk adem haalt moet men den patient *aderlaten*. –
Snijden.	Pluksel gedoopt in No. 8 moet er opgelegd, worden en bedekt met hechtpleister als de wond klein is. Is dezelve groot moet men een conpres en windsels er over doen.
Branding of hitte op het water.	Hiervoor moet men zachte dranken in groote hoeveelheid drinken. Zie No. 18, en 40.
Waterzucht.	Zie No. 13, en 19.
Braakmiddelen.	Zie No. 25, en 27.
Bezwijmingen.	Zie No. 15.
Koortsen.	Zie No. 24.
Klijsteeren.	Zie onderigtingen over het klijsteeren.
Graveel.	Zie No. 22. en 40.
Kramp in de darmen.	De ingewanden moeten gezuiverd worden met No. 2. en 10. Na het gebruik van dit, zie No. 21. –
Hoofdpijn.	Gewoonlijk ontstaat dit uit eenen vuilen maag. In dit geval neemt men een braakmiddel, maar uit zenuwen ontspruitende, zie No. 15.en 36.

Hartwater.	Zie No.2.
Geelzucht.	Werkzaamheid is in dit opzigt van veel nut. Braakmiddelen kunnen herhalend genomen worden, en zachte purgeermiddelen moet men telkens nemen.
Schurft.	Zie No. 3.
Pijn in 't algemeen.	No. 12, en 21.
Aambeijen.	Zie No. 2. en 3. –
Ontlasting te stoppen.	Zie No. 21. en 47.
Purgatien.	Zie No. 2, 4, 10, 13, 19, 26, en 32, 44 en 45.
Zweeren.	Moeten met zachte middelen behandeld worden Zie No. 5. No. 6, en 41 vuile zweeren No. 28. ook door-pappen. –
Maagversterken.	Zie No. 1, en 16, en 38.
Verrekkingen.	Zie No. 11 en 12. –
Om te Zweeten.	Zweeten is in alle koortsen noodzakelijk. Een warm bed, en warme dranken. Zie No. 24. No. 30, en 43.
Teeldeelen.	Gezwollen zijnde door venerische of andere ongesteldheden moet er een draagband van eenen zakdoek of iets dergelijks gemaakt worden, om dezelve daarin te hangen.

Zeere keel.	Uit koude voortkomende, zie No. 15. en 17. door ontsteking, zie No. 1. en 17. en door het venerische No. 7. en 31.
Opstopping van Urine.	Zie No. 18. en 22.
Wormen.	Zie No. 13. en 26.
Versche wonden.	Moeten eerst goed gereinigd worden, dan met pluksel gedoopt in No. 8. behandeld worden, daarna zie No. 5. en 6. –
Scheurbuik.	Zie No. 48.